

GŁOS ZNAD PREGOŁY

Nr 12 (149) grudzień 2008

PISMO WSPÓLNOTY KULTURY POLSKIEJ W KALININGRADZIE
ukazuje się od XI 1995 r.

*Odrobiny ciepła dzięki ludzkiej życzliwości,
odrobiny światła w mroku dzięki szczeremu uśmiechowi,
radości w smutku dzięki ludzkiej miłości
i nadziei na lepsze jutro w chwilach niepokoju
życzy swoim czytelnikom*

Redakcja „Głosu znad Pregoly”

2009

Wigilia znaczy czuwanie

Święta Bożego Narodzenia - to chyba najbardziej wyczekiwany przez wszystkich czas w roku. Niesie ze sobą obietnicę czegoś magicznego, dobrego, dającego nadzieję. Dzieci nie mogą doczekać się momentu, gdy pozoli się im wreszcie otworzyć prezenty, a dorośli, by choć przez chwilę poczuć się jak dzieci. Są to dni uważane w Polsce za najbardziej rodzinne dni w roku.

Boże Narodzenie w tradycji chrześcijańskiej to święto upamiętniające narodziny Jezusa Chrystusa. Jest świętem stałym, przypadającym na 25 grudnia, przy czym w kościołach prawosławnych, przypada na 7 stycznia (kalendarz juliański). Boże Narodzenie poprzedzone jest adwentem, okresem oczekiwania przez 4 niedziele. Boże Narodzenie zaczyna się już 24 grudnia to jest od dnia poprzedzającego rocznicę narodzin Jezusa, czyli w Wigilię, zwaną w Polsce też Gwiazdką. W Wigilię tradycją w Polsce jest post bezmięsny. W związku z tym dzień wigilii Bożego Narodzenia bywał też w Polsce przesuwany. Według tradycji ludowej w latach gdy 24 grudnia wypada w niedzielę wigilia nie mogła być obchodzona, ponieważ niedziela nie przyjmuje postu. W takim przypadku wieczór wigilijny urządzano już w sobotę, a Boże Narodzenie świętowało się przez trzy dni. Punktem kulminacyjnym tego dnia jest uroczysta kolacja, do której zasiada się po pojawieniu się na niebie pierwszej gwiazdki, na pamiątkę gwiazdy prowadzącej Trzech Króli do stajenki. Chrześcijan prawosławnych obowiązuje w tym dniu ścisły post, aż do kolacji wigilijnej. Według polskiej tradycji liczba gości w czasie wieczery wigilijnej powinna być parzysta. Stawia się obowiązkowo dodatkowe nakrycie dla nieobecnych, zmarłych, niespodziewanych przyby-

szów. Liczba potraw na stole według jednej tradycji powinna wynosić równo 12, a według innych ma być nieparzysta, ale maksymalnie nie przekracza 13 dań. Potrawy powinny zawierać wszystkie płody rolne, aby obrodziły w następnym roku. Wskazane jest skosztować wszystkich potraw, żeby nie zabrakło którejś podczas następnej wieczery wigilijnej. Do prawdziwych polskich symboli wigilijnego posiłku należą: ryba (karp), makówki, barszcz z uszkami lub zupa rybna, pierogi lub paszteciki z grzybami, kulebiak, piernik, kutia, moczka i kompot z suszonych owoców. Pod obrusem kładziemy siano. Na początku wszyscy wigilijni goście dzielą się opłatkiem i składają sobie życzenia. Opłatek wigilijny jest symbolem pojednania i przebaczenia, znakiem przyjaźni i miłości, wyraża chęć bycia razem, ale nawiązuje też do życzenia, żeby nam chleba nasze-

go powszedniego w roku nie zabrakło i mówi, że chlebem trzeba się dzielić z bliźnimi. W świątecznie przyozdobionym pomieszczeniu nie może zabraknąć choinki, która przysłała do nas w latach 1795-1806 od niemieckich zaborców. Drzewko iglaste, świerk lub jodłę, ubiera się dla dzieci w różne ozdoby, w tym mające znaczenie symboliczne: gwiazdę betlejemską, orzechy, jabłka, papierowe łańcuchy, dzwonki i świeczki. Drzewko przyozdabia wspólnie cała rodzina w dzień wigilijny. Pod choinką nie może zabraknąć prezentów, które rozdaje się po kolacji. Postacią obdarowująca dzieci i dorosłych jest oczywiście ktoś przebrany za Świętego Mikołaja, ale w zależności od regionu może być to też Dzieciątko (Góry Śląsk), Aniołek (Galicja) lub Gwiazdor (Wielkopolska, Kujawy, Pomorze), wśród Polaków na Kresach Wschodnich, także Dziadek Mróz. Innym zwyczajem wieczoru wigilijnego jest śpiewanie kolęd. Najstarsza polska kolęda to «Zdrów bądź królu anielski» z 1424 r. Najśłynniejszą kolędą jest Cicha noc, którą przetłumaczono na ponad 300 języków i dialektów. Polska jest ewenementem na skalę światową pod względem liczby zachowanych kolęd, w naszym dorobku kulturalnym wraz z pastorałkami jest ich ponad 500. O północy w kościołach rzymskokatolickich rozpoczyna się uroczysta msza zwana Pasterką. W kościołach w Polsce można podziwiać wtedy szopki bożonarodzeniowe, przedstawiające wnętrze stajni betlejemskiej w noc, podczas której narodził się Jezus Chrystus. Następny dzień (25 grudnia) jest Bożym Narodzeniem, a 26 grudnia to w Polsce drugi dzień świąt obchodzony na pamiątkę św. Szczepana, pierwszego męczennika za wiarę chrześcijańską. oprac. MS